

Wie was ds. Boer?

Toespraak bij presentatie van *Tijdbetrokken vreemdelingschap* op dinsdag 19 april 2016 in Gouda

Als G.G.-studenten hoorden we - naast ds. Overduin, die in Dachau was en de onvergetelijke ds. Huisman - Boer preken: *Zeg niet in uw hart: 'wie zal in de hemel opklimmen. Nabij u is het Woord, in uw mond en in uw hart. Dit is het Woord des geloofs dat wij prediken.'*

I Over richting (1956) en scheiding (1963).

Wij lezen de Briefwisseling met Berkhof: die vond het standpunt van de bond steriel, maar bevinding nodig. Eerst ging het over de kerkorde, die de richtingen wilde doorbreken. (Boer zat in die synode en in het G.B. bestuur). Berkhof: Wij die in uw ogen verwaterd zijn, zijn door de secularisatie in de crisis gekomen. Niet: hoe krijg ik een genadig God, maar is er wel een God? Dankzij moderner theologen van Pascal tot Miskotte vonden we in Christus het antwoord. Boer: *'Waar u eindigt, begint het pas'. Want hoe kom ik met God in het reine? Dat geeft een crisis, die wij niet overleefden als Christus Zich niet had gemeld... 'Daarom hebben wij Hem onuitsprekelijk lief'.*

De bonder van Gouda nam het op tegen de midden-orthodoxe doctor en rector in een diep en hoog richtingengesprek! Berkhof, leerling van Noordmans, had in Berlijn gestudeerd en zag in de kerkstrijd Athanasius terug. In de oorlog ontkwam hij bij een SS-auto-ongeluk aan de dood en zag engelen. Zag hij daarom in de geschiedenis herhaling van kruis en opstanding? Boer, leerling van Kievit uit Baarn, had een bombardement als oordeel beleefd en zag Putten branden tot 'de verderfengel voorbij was'. Preekte hij daarom zo diep?

Maar Boer voelde ook band met gescheidenen. Het COGG werd opgericht (1963)(bestaat nog!) en Boer sprak over De Gereformeerde Gezindte in de crisis: In de Schotse kerk heeft de scholastiek minder kans gekregen, omdat deze kerk door vervolging is heengegaan, de Nederlandse kerk door veel bespiegelingen.... Dat geeft verschil in diepte van de Heilige Geest. *'Wij hebben ons meer bekommerd over de handhaving van de Formulieren, dan over de zalving met de Geest'*. Bij de Afscheiding vroeg hij: *'ging Christus met De Cock mee toen die in de gevangenis psalmen zong of bleef Hij onder de Reglementen, incognito'*? Zo bezag Boer de zaak vanuit Christus, maar dan in Zijn gang door de tijd. Hij erkende zegen bij gescheidenen en vermaande hen bij die zegen te blijven. *'Wij tonen elkaar vandaag onze zonden en wonden'*, zei hij. Boer hoopte op hun theologische steun. Eén van de Huizer dominees die ook op gescheiden broeders diepe indruk maakte.

II. Over Schepping, Verzoening en Vervulling (1964)

Die winter hield hij Bijbellezingen over Genesis 1. Aan de VU brak de evolutieleer door en in Huizen wilde Boer een Chr. Lyceum. De pil kwam en in '63 liet een bisschop voor de tv dat over aan het geweten der gehuwden ('het lekkers van Bekkers'. Zo sprak Boer over gezinsvorming, voedselvraagstuk en *'het raadsel van de goede schepping'*. 'De toepassing was ditmaal wat breder uitgevallen. Het boek heet: Ik ben de Alfa. Maar het blijven preken en herschepping bleef groter. Toch: *'Het is soms een tweede bekering wanneer een mens er oog voor krijgt dat het bloed van Christus in beginsel de hele schepping verlost'*. *'Waar vroegere geslachten nog echt blij konden zijn met het geschapene, vergaat ons geslacht van de atoomvrees'*. Aan de ene kant *'zien wij de mensen bij honderden verdrinken op alle terreinen van het leven'*; aan de andere kant *'wordt de tijd en de roeping in de tijd vanuit de eeuwigheid doodgedrukt'*. Achteraf deed de christologische concentratie aan Barth denken. *'Ik wil van ieder leren die mij dichterbij de Schrift brengt'*.

In 1964 sprak Boer ook over verzoening. Een vrijzinnige prof had op Goede Vrijdag over plaatsvervangings geschreven: 'geef mijn portie maar een fikkie'. De synode benoemde een commissie maar toen die bij Jesaja 53 plaatsvervangings en offer openliet schreef Boer een minderheidsnota, die zowaar bijval kreeg van Van Ruler. Liefde en recht. Laat u met God verzoenen.

Ook in 1964 schreef hij over Vervulling met de Geest. Een 1965 synodale nota over de Pinksterbeweging viel hij bij en een boek van de gereformeerde ds. Molenaar ('64) herinnerde hem aan zijn leermeester ds. I. Kievit: *'doop met de Geest is meer dan wedergeboorte, met de gaven'*, al vond hij dat in geen gereformeerd handboek. Hij verlangde, schreef hij me, naar Reformatie en opwekking in alle kerken. Opwekking! In een jaar schreef Boer dus over Schepping, Verzoening en Vervulling! Trinitarisch: Zo preekte hij ook.

III. Over prediking.

Toen zijn leerling Graafland verschuivingen zag naar dynamische waarheid en prof. Jonker de prediker schetste tussen vier polen, met vier gastpredikers erbij, pleitte Boer bij de mannenbond voor Vernieuwing van de prediker zelf!

IV. Generatie-wisseling

In 1966 volgde ds. Boer prof. Severijn op als GB-voorzitter. Graafland wilde meer ruimte dan Dordt, maar Boer hield zich met Severijn aan het statuut. Toen kwam een groep predikanten in een Open Brief op voor Graafland's pleidooi. Tukker, galanter, verwees naar de 'deur die toegang geeft tot de Confessionelen'; zelf wezen zij naar het bestaande twee-stromenland binnen de Bond. De 'rebellensclub' ging 'ondergronds'. Pas in de biografie stonden de namen, van respectabele mannen, ook van latere doctores en professoren. Ook Boer junior in Ambon was anders. Een generatie-wisseling: als bij de bladeren in de natuur 'verdringt de ene generatie de andere'. Achteraf ook een hele cultuuromslag!

Nieuw Babylon in aanbouw

Boer wilt zich een 'man van de dag' en zo leerde ik hem kennen (2 Tim. 4:5 en 6). Vaderlijk voor ons zij-instromers. Ps. 135 typeert hem: Van geslachte tot geslacht. Vielen wij voor zijn 'pathos?' Beter: passie! Hij was ook 'churchplanter': Van Putten, Huizen en Katwijk tot Zoetermeer, waar hij mij inzette. Maar ook een evangelist wil ruimte. Hij: *'Kom je over de kop dan kom je over de staart'*. Hij bedoelde: wie valt voor de prediking aanvaardt ook wel de liturgie. Wij zouden dat nu anders zeggen. Maar: *'Elke weg gaat ergens heen'*. Op zich was hij niet tegen ritmisch zingen en nieuwe naast oude berijming, maar gezangen? Die liet half confessioneel Katwijk vallen voor 'GB-prediking'. Hij begreep niet wat men wilde terwijl de kerk in brand stond. Het Getuigenis (1971) viel hij bij en Aalders liet hij preken. (*'Hij zegt Heer maar bedoelt dezelfde'*) Voor EO-tv hield hij (geschminkt, dat moest) een meditatie. Zijn biograaf zag een spagaat tussen 'binnen' en 'buiten'. Boer kreeg dr. Gravemeijer onder zijn gehoor, die nu spijt had over de naoorlogse koers ('70). Al eerder was Boer teleurgesteld in de ARP en hij brak met Trouw. Versmalling? Vergat men dan zijn genoemde publicaties? Toen hij stierf sprak Graafland over 1 Cor. 4: veel leermeesters maar één vader. Boer komt niet voor in de handboeken. Hij leefde nog voor het CDA, voor de Jom Kipper-oorlog, voor de Wende; ook voor de scheuring, - gelukkig. Een andere tijd, ja! Maar wat zei Boer? *'Ik vrees dat u de voortgang der eeuwen veel te veel verabsoluteert'*.

C. Blenk